

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Närsjukvårdsavdelningen
N/A

DELEGATIONSBeslut
2025-04-24

HDIR 25136.
HSN 2025-0142

<i>Beslutande</i>	Anders Ahlsson
<i>Föredragande</i>	Andreas Falk
<i>Samråd</i>	Maria Andersson
<i>Hänvisning</i>	Hälso- och sjukvårdsnämndens delegationsordning 1.12
<i>Ärende</i>	Yttrande över (Ds 2025:1) om att hyra anstaltsplatser utomlands

Beslut

Beslutar att överlämna yttrandet till Justitiedepartementet.

Överväganden

Region Stockholm yttrar sig i rubricerad promemoria (Ds 2025:1) i de delar som berör avsnittet 11.3.3 i avsnitt 11 om hälso- och sjukvård.

Inom Region Stockholm bedrivs psykiatrisk tvångsvård endast inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) och deras psykiatriska organisation. Organisationen utgörs av nio olika verksamheter som alla bedriver tvångsvård i olika omfattning. Rätt psykiatri Vård Stockholm (RPV) har i uppdrag från Hälso- och sjukvårdsnämnden att bedriva rätt psykiatrisk vård i Stockholms län.

I uppdraget ingår att vårda och rehabilitera patienter med en allvarlig psykisk störning, som av domstol överlämnats till vård enligt lag (1991:1128) om rätt psykiatrisk vård (LRV). I uppdraget ingår även att erbjuda psykiatrisk vård till frihetsberövade personer vilket innefattar personer som är anhållna, häktade eller som är intagna i eller ska förpassas till kriminalvårdsanstalt eller särskilt ungdomshem till följd av dom om sluten ungdomsvård.

I promemorian föreslås att det i fängelselagen tydliggörs att Kriminalvården får placera en intagen på anstalt utomlands. Personer som har dömts till rätt psykiatrisk vård eller som i övrigt ges vård enligt LRV ska inte få placeras i anstalt utomlands. Eftersom akut psykiatrisk vård under tiden som en intagen är placerad i kriminalvårdsanstalt ges inom SLSO följer synpunkter på utredningens förslag ur ett psykiatriskt perspektiv nedan.

Placering av intagna

Vård som ges med stöd av LRV kan enligt svensk lagstiftning endast ges i Sverige. Utredningen föreslår därför att de patienter som huvudsakligen vårdas inom SLSO, det vill säga brottsdömda vilka överlämnats till rättspsykiatrisk vård, fortsatt kommer vårdas i regionen och således inte omfattas av förslaget. Bland fängelsedömda intagna finns dock personer som i kortare eller längre perioder av svår psykisk sjukdom kan behöva psykiatrisk heldygnsvård och som därmed kan komma att vårdas med stöd av LRV. Utredningen föreslår att även de inte ska få placeras i anstalt utomlands.

Utredningen lyfter fram de komplexa situationerna då en patient som ges rättspsykiatrisk vård har dömts till fängelse för brott som har begåtts under vårdtiden. På motsvarande sätt kan en intagen som avtjänar fängelsestraff ha dömts till rättspsykiatrisk vård för brott som har begåtts under verkställigheten av fängelsestraffet. Det kan alltså finnas intagna som på samma gång omfattas av såväl en dom om fängelse som en dom om rättspsykiatrisk vård. Även denna grupp föreslås undantas från att placeras i anstalt utomlands.

Region Stockholm ställer sig positiva till utredningens förslag, men vill lägga extra vikt vid att utredningen lyfter fram att särskild försiktighet bör iakttas vid anstaltsplacering utomlands av intagna som har en komplex sjukdomsbild och där det - med hänsyn till sjukdomsbilden - framstår som sannolikt att den intagne kommer att behöva psykiatrisk specialistvård under verkställigheten. Att även bedömningen av hur transporten till och från anstalten kan förväntas inverka på den intagnes hälsotillstånd innefattas i detta förefaller, i linje med utredningens förslag, vara ändamålsenligt.

Möjligheten att tillgodose psykiatriska vårdbehov vid anstaltsplacering utomlands

Personer som är intagna i anstalt ska erbjudas adekvat hälso- och sjukvård, för såväl somatiska som psykiatriska behov. Kriminalvården har därför, av effektivitets- och säkerhetsskäl, en egen hälso- och sjukvårdsorganisation som svarar för en del av de intagnas vårdbehov, huvudsakligen motsvarande primärvård och viss öppenvårdspsykiatri. Utredningen föreslår att svensk legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, inklusive läkare, bör finnas tillgänglig i en kriminalvårdsanstalt utomlands. Då möjligheten till obehindrad kommunikation är väsentlig för att göra adekvata medicinsk-psykiatriska bedömningar, vilka ofta är komplexa, ställer sig Region Stockholm positiv till förslag.

Utredningen har som utgångspunkt att vård som inte kan tillgodoses inom anstalten ska tillhandahållas i Sverige. I akuta fall föreslår utredningen dock att hälso- och sjukvård i det mottagande landet ska kunna anlitas i enlighet med en internationell överenskommelse. Förslaget anger att sjukhusvården av den intagna inom det mottagande landet bör ske under så

kort tid som möjligt och endast så länge som den intagnes hälsotillstånd inte medger transport till Sverige för fortsatt vård. Utredningen föreslår därför att akut psykiatrisk vård i avvaktan på transport till Sverige bör kunna ges med det mottagande landets bestämmelser för hälso- och sjukvård.

Region Stockholm har inga invändningar mot förslaget, men vill lyfta fram de utmaningar som transport av patienter med svår psykisk sjukdom inom och mellan länder erfarenhetsmässigt innebär. Dessa transporter ställer höga krav på både Kriminalvårdens transportorganisation och på hanteringen av överföring av patienten med psykiatrisk vård till Sverige, både rent juridiskt och genom samverkan med den svenska region där fortsatt psykiatrisk vård ska ges.

I utredningen beskrivs delar av det svenska regelverkets beståndsdelar när det gäller kvalitet i vården och även utrednings- och anmälningsskyldigheter samt vikten av en effektiv klagomålsprocess för patienter. Det konstateras att en analys av både lagstiftning och hälso- och sjukvårdssystemet i det aktuella landet behöver göras. Region Stockholm instämmer och vill betona vikten av att patientsäkerhetsaspekter ingår i analysen.

Brott som begås vid placering utomlands

I utredningen föreslås att mottagande landet ansvarar för lagföring av brottsliga gärningar som begås av intagna i det mottagande landet. Utredningen lämnar dock utrymme för svenska myndigheter att lagföra brottsliga gärningar riktade mot utsänd personal under förutsättning att det bedöms lämpligt av behöriga myndigheter i Sverige respektive mottagande landet.

Region Stockholm vill problematisera att lagstiftningen gällande rättspsykiatrisk vård skiljer sig avsevärt mellan olika länder och att intagna som utvecklat psykisk sjukdom därför kan hamna i en komplex juridisk situation. För att säkra adekvat vård och rättssäkerhet för intagna som lider av eller utvecklar psykisk sjukdom noteras dock utredningens förslag om att beakta vårdbehov vid placering av intagen i kriminalvårdsanstalt utomlands liksom möjligheten till omplacering inom kriminalvårdsanstalt i Sverige.

Yttrande över avsnitt 11.8 läkemedel

Region Stockholm bedömer det som rimligt att använda sig av systemet med dosdispenserade läkemedel som idag används av Kriminalvårdens hälso- och sjukvårdsverksamhet i Sverige.

Tillståndsfrågan vid utförelse av narkotika bör stämmas av med Läkemedelsverket då det inte är individen som kommer att föra ut läkemedlen. Det kan finnas utmaningar att i förväg veta exakt vilka läkemedel som kan komma att bli aktuella för utförelse.

Det är viktigt att ta hänsyn till att transporter till annat land innebär en längre ledtid än transporter inom Sveriges gränser. Transporter kan av olika anledningar försenas och i vissa fall kanske helt utebli. Vid akuta ordinationer kan det också finnas behov av att få läkemedel med en kortare ledtid.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslag till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Förslag till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser

Förslag till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser

Förslag till beslut förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Beslutas på Hälso- och sjukvårdsnämndens vägnar

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

